

НЕ ЧІПАЙ!

Деякі тварини мають яскраве застережливе забарвлення. Зелено-жовто-синьо-червона деревна жаба, яскраво-смугастий колорадський жук і плямисте сонечко сигналізують ворогові: не чіпай! Оси, бджоли, джмелі не лише яскраво забарвлені, але й боляче жалють.

ЛІТАТИ ЧИ НЕ ЛІТАТИ?

Серед птахів є майстри швидкого польоту – серпокрильці, соколи, ластівки, які можуть розвивати величезну швидкість – понад 100 км/год! Деркач і перепел люблять ходити пішки. Пінгвіни не здатні до польоту, але вони – чудові плавці та пірнальники. Страуси теж не літають, зате бігають так швидко, що їх не може наздогнати вершник, та ще й непогано плавають.

ХТО ЩО ЇСТЬ?

Енергія сонця служить джерелом енергії для рослин, які є їжею для рослиноїдних тварин (заєць, козуля, ховрах, миша, синиця, гусінь, коник), яких споживають хижаки (вовк, рись, тхір, куниця, сова, яструб). Хтось із тварин шукає їжу, а хтось сам такою їжею стає. Так виникають ланцюги живлення і відбувається кругообіг речовин у природі.

ДОПОВНИ ЛАНЦЮГИ ЖИВЛЕННЯ

СЛОВА-ПІДКАЗКИ: яструб, попелиця, гусінь, трава, бурозубка.

ВІДПОВІДІ: „Пташиний квадрат”: усього 13 птахів, з них 7 перелітних (лелека, ластівка, козуля, жайворонки, шпак, соловей, журавель). „Головисті учні”: горо-бець, лелека, козуля, журавель, соловей, ворона, сова, голуби, соловей.

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:

Дарія Біда, тел.: (032) 236-71-24,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua

Заступник головного редактора:

Наталія Олійник.

Дизайн і верстка: Каріне Мкртчян-Адамян

Підписано до друку 22.01.18,

формат 60x84/8.

Друк офсетний. Наклад 12 000 прим.

Адреса редакції: 79038, м. Львів,

а/с 9838. Надруковано в друкарні

ТОВ „Видавничий дім „УКРПОЛ”.

Юний орнітолог

(твоє ім'я та прізвище)

№3/2018
ЛЮТИЙ

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

НЕ ХОДИ У ВОДУ ЗА ПТИЦЕЮ...

„Не ходи у воду за птицею, а в ліс – за рибою”, – говорить народна мудрість. Щоб вижити у дикій природі, тварини пристосувалися до життя в різних середовищах – у воді, повітрі, ґрунті, а деякі – в усіх трьох середовищах. Ми знаємо, кого і де шукати: риба плаває у воді, птах ширяє в небі, а кріт ховається під землею. Що допомагає тваринам мати свій унікальний „дім” і добре почуватися там, де вони мешкають? Це пристосування, завдяки яким вони живуть, дихають, харчуються і розмножуються в певному середовищі.

Різноманіття таких пристосувань просто вражає! Одне з найважливіших – звичка жити у **колективі**. Тварини об'єднуються у групи, колонії, стада, зграї. Разом легше добувати їжу, захищатися від ворогів, турбуватися про потомство.

Тварини ходять, плавають, повзають, стрибають, лазять. Але яке чудове пристосування – **політ**! Хто вміє літати, швидко долає великі відстані, вправно втікає від ворогів, знаходить нові місця з поживою. Великі групи деяких тварин (птахів, метеликів, земноводних) пристосувалися до **міграцій** – вони переміщуються з одного місця в інше у пошуках їжі або місць для розмноження.

А як майстерно тварини **маскуються** – зливаються з довкіллям, стають непомітними для хижаків! Наче справжні міми, вони можуть змінювати не лише своє забарвлення, але й зовнішність. Такі вміння особливо важливі для малих тварин, які не можуть оборонятися інакше.

Є у тварин пристосування від **перегрівання** (собака у спеку висовує язик, павуки ховаються у тінь, нічні метелики, ховрашки полюють вночі, а вдень ховаються), а є – від **холоду**. Хтось всю зиму перебуває у сплячці, бо інакше не виживе у сурових умовах (та ще й коли їжі довкола мало), хтось – запасає підшкірний жир, хтось має густе хутро. У кожного свій секрет, як вижити, як пристосуватися, як врятуватися від хижаків.

СЛОВНИЧОК РОЗУМНИКА

Адаптація – пристосування живих організмів до умов середовища проживання.

Дарія Біда

ХТО ЯК ПРИСТОСУВАВСЯ?

КОРАБЛІ ПУСТЕЛІ

Верблюди чудово пристосувалися до посушливих умов. Їхні горби заповнені жиром, який перетворюється в енергію й воду. Тому ці тварини можуть кілька місяців жити без води та їжі. Щоб захистити верблюдів від піщаних бур пустелі, природа подарувала їм довгі й густі вії, які ростуть у два ряди, та вузькі ніздрі.

ВИЖИТИ БУДЬ-ЯКОЮ ЦІНОЮ

Потрапивши до „лап ворогів“, ящірки жертвують хвостом. Так вони рятуються від небезпеки. І це не єдині представники тваринного світу, які розлучаються з частинами свого тіла без великих збитків для здоров'я. Коник легко прощається зі своєю ногою, восьминіг – із щупальцем, а у соні швидко сповзе шкіра з хвоста, якщо за нього схопити.

ПОДВІЙНЕ ЖИТТЯ

Деякі тварини пристосувалися до життя в різних середовищах. Бобри мешкають у водоймах або біля них. Вони чудово плавають і пірнають. Великі легені вміщають стільки повітря, що його вистачає на 10–15 хв перебування під водою. Їжу та матеріал для своїх споруд добувають на березі.

Пінгвіни живуть і виводять потомство на материку, а їжу добувають в океані. Вони – вправні плавці: рухаються зі швидкість до 36 км/год, пірнають на глибину 530 м і можуть перебувати під водою до 20 хв.

Жаби дихають легенями на суходолі і шкірою – під водою. На суші вони пересуваються стрибками, а у воді добре плавають за допомогою лап, на яких між пальцями є плавальні перетинки. На межі води і суші живуть також черепахи, крокодили, гіпопотами, тюлені, водяні змії та інші тварини.

ГЛІДА СПАТИ!

Вилазити з кубельця в холодні і похмурі зимові дні – заняття не з приємних, тому деякі тварини всю зиму сплять: їжаки та борсуки з осені до весни живуть в норах, білки в дуплах, а бурий ведмідь – у барлогу. У цей час вони не живляться, їхнє дихання уповільнюється, а запасів жиру, накопичених восени, вистачає на кілька зимових місяців. Ящірки, жаби, комарі, джмелі та інші комахи впадають у стан заціпеніння, з якого виходять тільки з настанням теплої погоди.

З'ЄДНАЙ СТІЛОЧКАМИ ТВАРИН ТА МІСЦЯ ЇХНЬОЇ ЗИМІВЛІ

ВІДВАЖНІ МАНДРІВНИКИ

Ластівки, зозулі, лелеки, журавлі, солов'ї, шпаки та інші птахи восени відлітають у теплі краї, бо з настанням зими стає менше насіння і плодів, комах, дрібних тварин, якими вони живляться. Цих птахів називають перелітними. Навесні вони знову повертаються на рідні землі, щоб вивести потомство.

Осілі птахи, які залишаються зимувати, навчилися знаходити собі поживу. Ворони, галки, сороки, граки восени перебираються ближче до людських осель, де легше прогодуватися. Водяний горобець полює на дні водойм: біжить по дну річки, знаходить під камінцем водяного жучка і вискакує на лід.

ПТАШИНИЙ КВАДРАТ

Скільки птахів заховалося у буквену квадраті? Скільки з них – перелітні?

Л	С	Г	О	Р	О	Б	Е	Ц	Ь
Е	О	Р	О	К	А	Л	З	О	М
Л	Е	К	А	Р	Я	А	Л	З	Л
В	Ж	А	Й	Г	К	С	Т	У	Л
Д	М	Т	В	О	Ж	П	І	С	Я
Я	В	О	О	Л	У	Р	В	И	Н
Т	Ш	Р	Р	У	Р	І	К	А	И
Е	П	О	О	Б	А	В	А	С	Ц
Л	А	Н	Н	О	К	Е	Л	Ь	Я
О	К	А	С	О	Л	О	В	Е	Й

ГОЛОСИСТІ УЧНІ

До класу зайшов старий мудрий вчитель – пан Крук. Діти несамовито галасували. Хтось літав попід стелею і голосно цвірінькав, хтось витанцьовував на парті і завзято клекотав, хтось заскочив на підвіконня і замріяно кував, хтось журливо курликав. Через увесь клас сперечалися дві учениці: одна безперестанку скрекотала, а друга на неї каркала. Хтось не витримував цього галасу і сердито ухкав. Ще двоє вмостилися за останньою партою і ніжно воркували. А один учень вистрибнув на стілець і влаштував сольний концерт: так тьохкав, так щебетав, що всі аж заслухалися. Крук почекав хвилику, поважно відкашлявся, а коли діти зайняли свої місця, почав урок.

Ви впізнали голосистих учнів?

